

حاجىبىلە

دەزىڭى رۇشنىيىرىدا شەمەن-كەزىمەتەك

۲۰۱۱ كاتونى دوۋەم

بۇ تەمەنى ۹ تا ۱۴ سان

گۈنلى حاجىبىلەگىلى دەشتى ھاسوون
تەككى بىدەي بە نىرگىز جارى گىرەوون
حاجى قادىرى تۇيى

پەنچەۋەيەك لە يانكى ئارادە و خۇي كىسە ۋە كۆرۈرەكەسلىدا ، تەككۈر - تۈزۈشە ،
خەللىنى زىنارەگىلى بەك ساسى كۆرۈرەكەسلىدا بۇ خۇت دەپەيت .

تەڭگەر ، نەجات ھەيدۈنلە

بېچەۋەي ناژەلان

سىڭى چىرەۋەكى بە ھېيىزم ھەيە لە ھەر
پەككىك لە پەلەگانم، ئەم چىرەۋەگانە بۇ خۇ
ھەلۋاسىن بەلقى دارانەۋە بە كارىان دېتىم.
خۇشىم سەرەۋزىر ھەلدەۋاسم.

دەزانن من كېم؟

دايكى من ورچى تەمبەلە. بۇدەش ئەم
ناۋەمان ھەيە چۈنكە بە ھېچ شىۋەپەك
خېرا ناچۈۋىيىنەۋە و بەردەۋام زۇر لەسەر
خۇ و ھىۋاش دەچۈۋىيىلەۋە.

تا : زەرىف

لە ئىنگلىزچە: بابى ھىوا - كەركووك

ستريپىتريا رېجىنا

نېشىتمانى ئەم گۈلە
بانىسورنى ئەفرىقىيە، ئەم
روپۇگە بۇ پەرمەھىيەتتىكى
گۈل لە خانىۋى شووشەيىدا
دەروئىتى.

ستىفانۇتس شلۇرېيەندا

نېشىتمانى ئەم گۈلە مەدەگەشكەرە،
گۈلەكانى لەسەر لاقى كورت دەستاون
ۋە لەپەر ناسكى لەئېر كېسە تەنگدا دېتە
فروشتن.

تەسەۋىپەمەت ئەخمەد - مەزۇن

سوود و كرىنكېيەكانى گۈل

ۋېزى فرمانە سەرەكېيەكانى گۈل، كە كوردارى توخمە زۇر بووتە، ھەندىك سوودى تىرىشى ھەن، ۋەك:
۱. بۇتوپەرەمە و جوانى رەنگەكانى ئاسوودەيى و خوشى بەدەرۋون دەپەخشىن.
۲. ھەندىك گۈل بۇ خۇراكى مروۇف بەكار دىن، ۋەك گۈلە قەرنابىت.
۳. سەرچاۋەيەكى ناراستەوخۇى زۇر بەرھەمى سوودەبخش بۇ مروۇف، ۋەك ھەنگۈيىن.
۴. ھەندىكىان بايەخىكى پىزىشكى زۇرىان ھەيە، ۋەك گۈلە حاجىلە و گۈلى ماۋى (گۈلى زمانەگا).
۵. زۇر جۇر بۇنى لى دەرددەھىترىت، ۋەك گۈلاۋ و ناۋى ۋەنەۋشە و ھى تر.
۶. قازانچىكى زۇر دەپەخشىت و بازار و برەۋىكى زۇرى لە جېھاندا ھەيە.
۷. ھەندىكىان بايەخى زانستىبى تايەتتايان ھەن، بە بەكار ھىئانئىان لە تاقىكر دىنەدى سىفەتە بۇ ماۋەيىيەكاندا،
ۋەك گۈلى پۇلگە و دەمەشپىر و ھى تىرىش.

سەرچاۋە: رېئەدەمەر زالى. بۇ پۇلىا دوۋى ئاۋەتلى.

كەركووك

غەلى خەمەرەشپىد بەرزىجى / سېلىمانى

كەركووك شارە شىرىنەگەم
شارە شەنگ و دېرىنەگەم
شارى ناخ پېر بېلىسە و گېر
شارى قەلا و بابە گور گور
لە مېژەۋە لە ۋەتاي ھەي
تۇش شارىكى ئەم ھەرىمەي
ۋەك ھەۋلىز و سېلىمانى
تۇش شارىكى كوردستانى
قسەي ناخەن ئاۋەژ ۋە
پىنچەۋانە بە مېژۋە
ۋا ئەمرو بۇ كورد بوونى تو
كوچە و كۇلان ھاتووتە گۇ
بە دەنگىكى بەرز و زولال
ژن و پياۋ و كەۋرە و مندال
دەلىن كەركووك كوردستانە
بىلىيەي چاۋى كوردانە

شىعر

بۇقا

زاكادو ئەنۋەر - كەركووك

ۋەرە بۇقە سەۋزەگە
لاچۇ لەسەر قەۋزەگە
مەترسە من لەق لەق نىم
ھەرگىز دوژمنى بۇق نىم
دە دەي بۇم بېقىرئە
تۇزىك شادىم بۇ بىنە
لەگەلما گەمان بەكە
باسى خۇتم بۇ بەكە
دەلىن لە سەرەتاۋە
ژىانت لەنىۋ تاۋە
مەلە ئەكەي ۋەك ماسى
تەي ناخنىكى؟ ناترسى؟
بە زمانت پىشكە دەگرى
بۇ ئۇۋەي بژى و نەمرى
ئادەي ئۇخەي بۇقەكە
قسەكە و لىم مەتۇقە

ليۇ تولستوۋى

نارەزىو خەمبەد - كەلەر

ليۇ تولستوۋى فەيلەسوف و نووسەرىكى روسە. سالى ۱۸۲۸ لەدايك بووہ. يەكەمىن بەرھەمەكانى ئەم نووسەرە ژېننامەى خۇى بوو، كە ناۋبانگى پېندەركرد، ئەى كىتابنامەى دايناون برېتېن لە «مندالى» سالى ۱۸۵۲ نووسىويوتەى و، «رۋالى» سالى ۱۸۵۴ و، «كەنجى» سالى ۱۸۵۷ نووسراوہ.

دواتر تولستوۋى رۇمانى «قوزاقەكان» ى لە ۱۸۶۲ نووسى و دواى ئەوہ «شەر و ناشىتى» ى نووسى كە رەختەگران بەمەزىترىن رۇمانەكانى دنباى دادەنن. كە باس لە شەرەكانى ناپلېۋنى سەركردهى فرەنسايى دەكات، چكە لەمەش رۇمانى «ئانا كارنىتا» لە سالى ۱۸۷۵-۱۸۷۷ نووسىويوتەى كە چىرۋكى خەمكاكى ئەخلاقىيە لە كۆمەلگەيەكى بى نەرىندا، تولستوۋى زۆر چىرۋكى قولكۆرىي بۇ مندالان نووسىويوتەوہ، ھەر لە كوندەكەى خۇياندا قوتابخانەيەكى بۇ مندالانى جووتبار و ھەزار كر دوہتەوہ.

تولستوۋى برواى يە خوسەويستى ئىوان خەلك ھەبوو، ھەروا دەبوو، بۇ لەناوبردى خراپەكارى نابى توندوتىژى بەكاربېئىرى. برواى بەھاوكارىي جووتبارانى سادە ھەبوو بۇ ئەوہى ژيانىكى پر سەرورەى بەسەر بېەن و، چىي تر لەلايەن خاۋەن مولكەكانەوہ نەچەوسېئىرئەوہ.

بيروباوہرى تولستوۋى جىي سەرنجى خەلكانىكى زۆر بوو، بەتاييەتى لە بوارى رەتكردنەوہى توندوتىژىدا. لە رۇژانى كۆتايىي تەمەنىدا تولستوۋى گرېنگى بەزانستى ئەخلاق و چاكسازىي كۆمەلايەتى و دوروكوتتەوہ لە زىدەرۋىي دەدا، تەنانەت نيازى دەست بەردانى لە مولك و مالى خۇى ھەبوو و دەيوويست بەجووتيارانباى بېخۇشى. تولستوۋى سالى ۱۹۱۰ كۆچى دوايىي كرد، لە ژىر دارىكى گەرەى باخچەكەياندا نىژرا.

تولستوۋى
ۋەركىرانى لە روسىيەوہ
زىۋالى تەخمەد - سوېد

بايپىرە و كورەزاكەى

بايپىرە لەكەل كورەكەى و بووكەكەى و كورەزاكەيدا دەژيا. رۇژىك پىكەوہ لەسەرمىزەكە نانباى دەخوارد. بايپىرە لەبەرئەوہى چاۋى بەباشى نەبەبىنى، قاپەكەى لەدەست كەوتەخواروہ و شىكا. كورەكەى لىي تۈورەبوو. ئىتر لەو رۇژوہ بايپىرە لەسەر مىزەكە نانى تەدەخوارد، بەلكو لەسەر زەوييەكە و نانى لە قايىكى تەختەدا دەخوارد.

رۇژىكىان بىننىيان كورەكەيان خەرىكى دروستكردى قايپكە لە تەختە. لىيان پرسى:
- ئەى قاپە بۇكى دروست دەكەيت؟

كورەكە لە ۋەلامدا وتى:

- ئەى قاپە بۇ ئىوہ دروستدەكەم، كاتى كە پىربوون نانى قىدا بخۇن.

ئىتر كورەكە و ژەكەى تىگەيشىن و انەوان لەگەل بايپىرەدا ھەلەيان كر دووہ. ئىتر لەو رۇژوہ بايپىرە لەكەل ئەواندا و لە سەرمىزەكە دادەنىشت نانى لە قايى شووشەدا دەخوارد.

برۋارەزاقى - سلفىمانى

بەمانا كىۋى و درندە دەگرىتەوہ. تيرۋرىست بەپىاوكوژ و دەستوہ شىن دەوترىت، وانا ئەو جورە كەسانەن لە پىاوكوشتن و كردارى خراپە سل ناكەنەوہ. ھەر مەشە لە خەلك دەكەن و ئەم و ئەو دەترسىن، ترس دەنىتە دلى خەلكەوہ، خەلك دەرفىنن و دەيشارنەوہ. ئەمانە لە پىناۋى كەيشتن بەئامانجە نارەواكانىيان، ياخۇ بلاوكردەوۋى ئايدىلۋجىيەكەياندا، چ چىنايەتى، يا ناسىۋنالىستى، ياخۇ ئايىنى بىت، دەست بۇ ھەموو كارىكى نارەوا دەبەن، باشترىن نمونەى رىكخراۋى تيرۋرىستى قاعىدەيە.

ناۋى كورانى نوى

زەردەشت نوى - چەمچەمال

- نارثىن : تىنى ناگر
- فاروین : ئەزمون، تاقىكردەوہ
- بەتىن : بەھىز
- بەسام : سامدار
- پىۋار : ناديار
- دياكۇ : يەكەمىن پادشاي دەكان بووہ
- راڧيار : راوكەر
- رەندۇ : مىرخاس
- ژارۇ : لاپەرى خەم و مەينەت، ژان
- كەژەوان : رەۋىن راوكەر

بىلان - كەر كووت

ئارم: arm قىل، قۇل ئەو ماۋەيەيە كە لە نىۋان شان و دەستە.

ئارمچىر: armchair كورسىي قۇلدار، بەو كورسىيە دەلۇن كە لە ھەردوۋ لاوہ قولى ھەيە بۇ ئەوہى ئەو كەسەى لەسەرى دانىشتوۋە پالباى پىۋە بىداتەوہ يان قۇلەكانى خۇى لەسەر دابنى.

ئەرىنج: arrange رىكى خىست، ئەگەر شتەكان بەشىۋەيەكى رىك و بەپىي سىستىمىك دابنىيت ئەوا شتەكانت رىك خىستوۋە.

ئارت: art ھونەر، ھونەر كارىكى تايپەتە كە كەسىك دەيكات، ۋەك كىشانى وىنەيەك يان داتاشىنى پەيكەرىك.

ئاسك: ask پرسىيار، داۋا، پرسىيار ئەوہيە كە شىتېك لە يەكېك دەپرسى بۇ ئەوہى زانبارىت دەست بەكەوۋى.

داۋاش برىتېيە لەوۋى كە داخوازىي دەستكەوتنى شىتېك بەكەى.

ئەسلىپ: asleep نووستوۋ، خەوتوۋ، نووستوۋ ئەو كەسەى كە بەتەواۋى لە ئىسراحتەدايە و ئاگائى لە دەوروبەر نىيە.

گورگه بئيشه كورتهكەي مەلبۇزاردى، پىش كىلاوسور
كەپشەتتە و لە دەرگەئى مالى داپپىرى دا. ئەنكى خۇشى زەك
دەنكى كىلاوسور كۆرى، بۇيە داپپىرە دەرگەئى لى كرتەدە.

كىلاوسور

مىا جەمىل

گورگە مەلمەتى بۇ ئەنە برد و لووشى
دا. ئىنجىا ئەوائ ئەو، جلوبەرك و
كىلاوسى داپپىرە لەيەر كىرد و، خۇى
پەستايە ئىو پىخەفەكەئى ئەو، و
چاودىرى كەپشەتتى كىلاوسور بوى.

بەيائىپانكىك داپكە بە (كىلاوسور)
ئى كچى كوت:
«ئادەئى رۆلە ئەم سەبەتە كولىچەپە
بىبە بۇ ئەنگت، بەلام لە رىئى ئاكەدارى
خۇت پە».

كىلاوسور بەكە پىخۇشى و بەسەبەتە كولىچەكەئى دەستىيەو كەپشەتتە
مالى ئەنكى. كاتى چاوى بە ئەنكى كەوت، كوتى «داپپىرە ئەو، بۇ قۇلەكانت
وا درىزۇ بوى ئە»، ئەئىش دەلامى داپپەرە «بى ئەرەئى بەجوانى دەستىيازىت
لەكەلدا بەكە».

كىلاوسور بەرەو قوولايىي دارىستەكە مى دىيى گرت. لەئانكاوا! گورگى لى تىت
بوو، گورگ زۇر بەئىمنى و دوستانە داوائى لى كىرد بەرەو مالى ئەنكى كىبەركىنى
لەكەلدا بەكە. ئەمىش شتەكەئى پى خۇش بوى، بۇيە كەوتتە غارىدان.

شېخا دەستی دایە مەستیگ و سکی
 گورگی نوو تۆزی هەلزی. بەگم
 جان کلۆس سوور هاتە دەر و دای
 ئەویش دایرە هاتە دەرەو و کۆتی:
 «دەبی ئەم گورگە باش تەمە بگەین»
 راوچیپەگە دای ئەمە سکی گورگە
 پر لە بەرد کرد و دروویەو.

«ئەی، دایرە بۆ گۆچیگە کانی و دەرێژەو و بیو ئەو، گورگ وەلای دایەو «بۆ ئەوێ باشتر گۆیم لە دەنگت بی، گیانەگم»
 «ئەی بۆ دەمەت ئەوێدە گەرە ئۆرەو، وەلای دایەو «بۆ ئەوێ باشتر گۆیم لە دەمەت»
 لەم کاتەدا گورگە لە سێو چیپەگەرە دەرێژەو و کلۆس سووری شووت دا.

گورگە لە دلی خۆیدا گۆتی «بێ دەجی زینەمخۆریم
 کردبێ، و ئەو ئەوێ ئەبرد لە سەر قەرەوێلەگە
 کەوێتە خوارەو و دەنگی سەیری لێوێ هات»
 کلۆس سووریش کە راپەوێ مالی خۆیان و، ئاهەنگی
 بۆ سەز کرا. بەلێنیشی بەدایکی دا. دای ئەمە
 بەردەوام کۆچیپەگە تەمۆز کارپەگە دایکی بیی.

دای ئەوێ، گورگە تیز بوو، خەو دایگرت، بیریاری نا
 سەرخەویگ بشکێنی ئینجا بەرەو دارستان بگەرێتەو و
 لە نیو پینخەندا راکشتا. چارەگانی نووقاند و چووە خەویکی
 قوولەو.

بەمەستی ئاهەنگیش کلۆس سوور و دایکی ئەو
 کۆلچانەیان خوارد کە دایکە بۆ دایرە کلۆس سوور
 ئامادەیان کردبوو.

دای ماوەیەکی کورت، راوچیپەگە بەو ئاوەدا گۆزەری کرد
 و، پرخە پرخە گورگە سەرنجی بەگێش کرد. بویە هات و
 دەرگەیی خاوەنەگە کۆدەو و زانی چی پۆی داو.

ده‌ستار

مريم نه سهردين - بازيان

پيشان و هكو ئيسسته ته‌كنه‌لوجيا پيشنه‌كه وتيوي، ناميره‌كاني ورد كردن و كوټان و هارپن نه‌ويون، نه‌گهر بووشپيټن نه‌وا له ولاتاني تيمه زور كه م بيون، بويه بؤ ههر پنيويستيبه‌ك ناميرنگ هه‌بوو، له دولدا گه‌نم ده‌كوټرا، له هاورن بيهر و شتي وا ورد ده‌كرا به ده‌ستار ساوار و برونش و نيسك ده‌هاران. ده‌ستار له دوو به‌ردى پسان و كه‌ميك گه‌وره و زبر و شيوه باز نه‌يي و خړ دروست ده‌كرا، به‌ردى ژيره‌وه، له شويټيك له‌بان پارچه موشه‌مايه‌ك داده‌هرا و به‌ردى دووه‌مى ده‌خرايه سهر كه كوټيكي تيدا بوو بؤ نه‌وهى نه‌ختينه‌كه‌ي تيبكه‌ن و بگه‌ويته نيوان ههر دوو به‌رده پان و خره‌كه. ههره‌ها به‌رده‌كه‌ي سه‌روه ده‌سكيكي دارى پيوه بوو بؤ نه‌وهى بتوانن به‌هوى نه‌وه ده‌سكه‌وه ده‌ستاره‌كه پسوورين و ساواره‌كه يان نيسكه‌كه به‌يان. نه‌مه‌ش له‌لايه‌ن دوو تافره‌ته‌وه كه به‌رانبه‌ر يه‌ك داده‌نيشن ته‌نجام ده‌هرا و كاره‌كه به‌ريوه ده‌چوو.

شير

په‌له‌هه‌h

شير به گرينگتريين و به‌سوودتريين نه‌وه خوارده‌نه‌وانه داده‌نوئيت كه مرؤف ناشنانيان بووه. سه‌رچاوه ميژويوييه‌كان نامازه به‌وه ده‌هه‌ن، كه مرؤف. شيري له ٦ هه‌زار و ٥٠٠ سالي پيش زايينه‌وه ناسيوه. توژه‌رانيش دوو پاتيان كرديوه‌ته‌وه، له ولاتاني روزه‌لاني ماوين و ويوسيادا ده‌فرى گلين دوزراونه‌ته‌وه، كه بؤ خوارده‌نه‌وى شير به‌كار هينراون. هه‌لكزايين و نه‌خش و نيگاره‌كاني نه‌م ولاتانه‌ش ده‌ريانخستوه، كه دانپيشقرواني نه‌م ناوچانه بابه‌خپان به‌په‌روه‌رده‌كردى بزن و مهر و مانگا داوه بؤ سه‌رود و ده‌رگرتن له پيست و كه‌ول و خورى و تووكيان. به‌لام ناژه‌له‌كانيان دوشيوه و شيره‌كه‌يان فريداوه. تاكو له سالي ٤ هه‌زاري پيش زايين به‌ريكه‌وت تامى شيريان كرديوه. له‌گه‌ل پيشكه‌وتتى سه‌رده‌م و ده‌ركه‌وتتى ئايينه‌كان، شير بووه به‌شيكي گرينگ له ژياتى مرؤف و فيرى خوارده‌نه‌وه و پيشه‌سازيى شيره‌مەنى بووه و ماست و په‌نير و كه‌ره و به‌روبوومى ترى له شير دروست كرديوه. پزيشكانيش نه‌وه راستيه‌يان ده‌رخستوه، شير زور به‌ي نه‌وه توخمانه‌ي تيدا به‌ كه‌له‌شى مرؤف پنيويستيه‌ي، به‌تاييه‌تيش كاليسيزم و چه‌ررى و قيتامينه‌كان، كه بؤ كه‌شه و پته‌و بوونى ئينسانى مندالى ساوا زور پنيويستن و پسچوراني نه‌م بوواره جه‌خت له‌سه‌ر شيري سه‌روشتى ده‌كه‌نه‌وه و هانى نايكان ده‌هه‌ن شيري خزيان بده‌نه كورپه‌كانيان، نه‌ك به‌ شيري قوتور گه‌ره‌يان بكه‌ن.

مه‌ته‌ل

عوسمان ده‌ر ونيش خكور - كه‌ر كووك

مه‌ته‌ل شه‌ش پيته نه‌هجاره
نه ده‌خوريت و نه گيانداره
چى بليى ده‌لى به‌سه‌رچاو
بوئى ده‌خاته سه‌ر په‌راو
پيئى يه‌ك و دوو به‌كاره
نه‌ندامه له‌گشت گيانداره
پيئى پينچ له‌گه‌ل دوو و چواري
بيتره نه‌گه‌ر كرپاري

خه‌لات

به‌هه‌ز ترين ماسوولكه
له‌ جه‌سته‌ي مرؤفداچ
ماسوولكه يه‌كه

دوادله‌يشه ٢/٢٥

موزه‌خانه‌ي كولتوري كورده‌واري

له‌مۆ نه‌حمه‌د - سه‌نگه‌سه‌ر

مه‌ته‌توکه، چه‌نه‌ تووره‌كه‌يه‌كي بچووك بوو ده‌رماني بؤ نه‌خوشي ئيده‌كرا و ده‌كرا به‌ ملي منالان. قونداغ: قوماته، پارچه قوماشيكي به‌زوري سپيه‌ منالاني ساواي يي ده‌پيچريته‌وه. گلدان يا كولتور: تووره‌كه‌يه‌كي بچووكه، گلي هارپاره‌ي تي ده‌كرت بؤ چاوشتن به‌كاري ده‌هين. چه‌فته: پارچه قوماشيكي به‌ سيم چيناره، پيشان نافه‌هتان بؤ سه‌ر و به‌سته‌يان به‌كاريان ده‌هينا.

باز

بالتدريج كسى دەندووك خوراي گۆش شخۇرى شاخاويىە، لە بياپانئىشدا دەئۆيىت، خۇراكى لەسەر بالندە و كەروئىشك و ماسىيە چاوي جوانە و كونچر كونچرە، بەنيرەكەي دەئۆيىت چورە و بەنيرەكەشى دەئۆيىت تەوان، لە سالىكا دورە مىلكە دەككەت كىشى ۲ - ۷ كىگ دەئۆيىت. جۇر و زەنگى زۇرۇن، راولچىيان لەسەر راول رايىدەئۆيىن و راولى پى دەككەن، لە ولاتانى كەنداو زۇر بايخى پى دەئۆيىن، ھەشەنك جارا ئرخى يازىك لە ئرخى چەندىن ئۆتوبىل سەرووترە.

- جالچالۆكە ۴ سال دەئۆيىت.
- مىشك ۸ سال دەئۆيىت.
- خوتى ۲۵ سال دەئۆيىت.
- قورئال ۳۲ سال دەئۆيىت.
- پىشپە ۲۴ سال دەئۆيىت.
- ئەسپ ۴۶ سال دەئۆيىت.
- وشتىرەل ۵۰ سال دەئۆيىت.
- قەلە رەش ۶۹ سال دەئۆيىت.
- فيل ۷۰ سال دەئۆيىت.

تەمەنى مىرۋولە

مار دەپن بەكەر

مىرۋولە ۋە مىرۋولە كۆرەنە ئۆيە ئۆيە، كە بەكەر دەئۆيىت و ئۆيە و جۇرى زۇرۇن. نىرە و شىزەن و كاركەرەكانيان تەمەنىان جىياوزە، نىرەكانيان كورقتىن تەمەنىان ھەيە و تىكرى تەمەنىان لە چەند ھەفتەدە تىناپەئۆيىت، بەلام كاركەرەكانيان تەمەنىان چەند سانگىگە و شىزەنەكانيان ئۆيىت، تەمەنىان ھەيە، تىكرى تەمەنىان دەككەتە سالىك و بە دەككەن ۷ سال تىپەر دەككەت.

بۇچى لە كاتى ئووسىددا دەپن ئۆيىن؟

شەنەم ئالى - مەرىپەت

مورۇف كاتىك دەئۆيىت و لە رىگە دەمىيە ھەناسە دەككەت، ئو پەردە تەرمەي لە كۆتابى و سەررەھە دەمىدايە دەلەرىتەود، بەوھش دەنگىكى نامۇ دەردەككەت كە پى دەگوتىت (پرخە). زۇر جارار و دەپن ئو لوقەلرف و لەرىنە وانە، وادەكەن ھەردو كولم و ھەردو لىوى لوت بلەرىتەود، بەمەش دەنگى پرخەكە بلندىر دەئۆيىت، بەلام پرخاندن لە كاتى بىزارىدا ھەرگىز روونادات، دەئۆيىن تا رادەپەك كۆتۈرۈلى پرخەكە مان بگەپن، ئەگەر ھات و دەم و لوتمان پاك بگەينەود، لە پىش ئووستىدا، كە دەپنە ھوى ھەناسەدان لە رىگە لوتتەود، ھەناسەدان لە رىگە دەمەودە زىانى زۇرىشى ھەيە بۇ تەندروسىتى لە بەر ئو دەپن مىكروپى زۇر لە نەخۇشپەكان راستەوخۇ دەچنە ناو دەمەودە دەشپت بىنە ھوى ئووشبوون بەھەندىك نەخۇشى، بۇيە پىشكەكان نامۇزگاريمان دەكەن كە خۇمان رايىنن لە رىگە لوتتەود ھەناسە بەدەن.

ئاو پىخە ھەولارى چوئىيان

بىلان شەرىف - شوان

ئەم ھارنە ھەوارە ھەلگىرە دەكە ئۆتە دوورپى ۱۱۲ كىم، باكورى رۇژھەلاتى شارى ھەولتەود، ھەروھە دەكە ئۆتە رۇژھەلاتى سۇران و رەواندەودە و لە قەدىالى دىوى باكورى چىپاي ھەندىنە، كانىيەكى تىناپە ئاويكى بەخور و سازگارى لى ھەلەدە قولىت، ھەندىك چار كانىيەكە بەبەر چاوي گەشتىيارانەود لە ئاكاو و شىك دەككەت و نامىنىت، ئو دەمىنىت، ھە تەنبا ئەشكە و تىكى قوپل و ترسناكە، ھانتەود و گەرانتەودى ئاودەكە كاتى دياركراي نىيە، خەلكى دەقەرەكە پىيان و بوو جىنوكان ئاودەكە دەگرنەود و كارى تايە تىان بىنەسى. بۇيە پىيان گوتتەود ئاوي جىنوكان، ياخۇ ئاوي جىنوكان، كە كۆي جىنوكەيە. سالى ۲۰۰۸ گازىتو و چىشتخانەسى سى ئۆمى تىدا ئروسىت كراود، شىونى ھارنە ھەوارەكە ھەك نىمچە گەلپەك، واپە، لاي خوارەودىشى روبرىك ھەيە لە چىكانى ئاچەي، پالەك سەرچارەدى گرتوود و دەچىتە كەلى ھەلى بەك و دەرژىتە زىي گەرەود، ھارنە ھەولارى جىنوكان بەدار و درەختى بلند داپۇشراود كە سىنپەرىكى زۇرىان ھەن و دەروونى گەشتىياران تاسوودە و ئارام دەكەن.

گوپرايه لياي دايگ و باوگم دهگم

ددمانه: دسني

ناوت: گزنگ ته يو بهر گه علي به
 ته مهنت چهنده؟ ههشت سال
 له چ پوليگي: پولي دووهم و پينستر له
 باخچه ي ساوايان بروم
 قوتباخته گه ت ناوي چييه؟ (فينگي)
 سه رهايي -
 حه زده گه ي گه وره بروي بي بي به چي؟ بيم
 به پزيشك.
 حه زت له ياري چييه؟ حه زم له ياري
 ماله باچينه به.
 گوزاري مندا لان ده خو پينته وه؟ به لن
 زور حه زم له چيروگه كانه.

دروگه له گوپيه؟

شادان شريف خورماتوو

هه نار وليمو ياش نه وه ي ناليان خوارده، ليمو به هه ناري وت: يا بچين بؤ
 مالي تربي ناموزام له ويه سه ريكي بازاريش دده مين و مينش موزاييگ
 بو خيم ده گم. لهم قساته دا برون تارنج ته له فوني بي كردن و گوتي: نه گهر
 به رنامه ي دهره وه تان نيه له گهل دايگم ديين بو مالتان. هه نار وليمو نه م
 هاته يان پسي ناخوش يو و چونكه تيازي دهره وه يان هه برو، بزيه ليمو
 وه لامي دايه وه: بروره تارنج گيان تيمه به ريويه ين دهجين يو بازار و له
 هاته وه د. سه ريكي مالي تربي ناموزام دده مين و هه نار موزاييله كه ي له وي
 به چهنشوره ده يه نينه وه تارنج گوتي: ده باشه بؤ رؤزيكي تر.

پيگنه تا جوانتر بيت

ليزان جهباري - كهركوك

ماموستا به كي بير كاري به قوتاييه ك ده ليت: چوار كؤي
 چوار ده كاته چهنده؟
 ماموستا كه ده ليت: تو باو كت نيشي چييه؟
 قوتاييه كه ده ليت: كه باخانه ي هه به
 ماموستا ده لي باشه 4 شيش كه باب و چوار شيشي تر ده كاته
 چهنده؟
 قوتاييه كه ده ليت: 2 نه فهر

رؤزيك كوربك بو دو كاتيك ده چيت تا جگهره بكرپت به كابر اي دو كاندار ده ليت:
 - جگهره به دانه هه به
 نه ويش له وه لامدا ده ليت: به لي.
 كه واته 20 جگهره م به ري.

نهم رسته به
 جازان له سه ر
 به كتر بليز هوه
 به يي ويستان

زانا سه باح - كهركوك

مهري له ر له لاري ده له وه ري

له نيژيك پنجهره وه دامه نيشنه

دلبار - هه ولير

هه ر كاتيك مافي نه وه ت پسي درا كه شويني
 دانيشتن خوت له ماله وه يان له قوتباخانه يان له
 هه ر شوينيكي تر دا ده ستيشان بكه ي، نه وه به ي
 دو ودي تا ده كرى له پنجهره خوت به دوور بگره.
 بو؟
 له به رت وه ي ليكولينه وه ي زانكويه كي به ريتانيا،
 نه وه ي دهر خستتوه كه ته وانه ي زور له ته نيشت
 په نجره دا دانه نيشن زووتر نيشانه كان ي پيروونيان
 پنه ديار ده بي و كه گه وره برون 10 سال له هاوته مه نه كان ي خويان گه وره تر ديار ده ين.
 ليكولينه وه كه نه وه شي ماشكرا كردوه كه نه و تيشكه زيانه خشانه ي به نيو په نجره دا دينه ژووره وه پيستي
 ده موچاو تيك دده ن و لؤچي ده كن.
 نهم جوره تيشكانه هه مان كاريگه رييان بو نه و كه سانه ش هه به كه زور توتومزويل ليده خوړن و به هويانه وه
 نه و لايه ي ده موچاويان كه لاي جامه كه وه يه پيرتر له لايه كه ي تر خوي پيشان ده دا.

تابلیت Tablet

تابلیت نامزایکی تره له پیدایستییه کانی کومپیوتره، له ریگای تابلیتوه دوتوانین سهرجهم فهرمانه کانی ماوس به کار بهینین له ریگای پینوسیکی نه لیکترونی .
 ئەم نامزاه به شیوه یهکی تایبەت بۆ بهرنامه کانی ویندۆ کیشان و رهنگردن به کار دیت .

کومپیوتره

ماردین - سلیمانی

ئهو داگیر کارانهی گه وره ترین رووبهریان داگیر کرد له میژوودا

ناماده کردنی: ناز نه محمد

(بهشی بهتەم)

یه کەم: ئەسکەندەری تورک-مەغول بوو و له نیوان سالانی ۱۳۷۰ گه وره (۳۵۶-۲۲۲)ی و ۱۴۰۲ دا توانیویه تی ۲ ملیون و ۵۰۰ ههزار پیش زابین: له نیوان کیلومهتری چوارگۆشه داگیر بکات و بیخاته سالانی ۳۳۴ و ۳۳۶ی ژیر رکیفی خویه وه. که بهشیکی زوری ئاسیای پیش زابین، ئەسکەندەری گه وره، پادشای مەكدونیا توانی ۲ ملیون و ۵۰۰ ههزار کیلومهتری چوارگۆشه داگیر بکات و نیمه پراتوریه تیکی فره وان پیکیننی. که باشووری بهلکان و ئاسیای بچووک و میسر و رۆژه لاتتی نیزیك و ناوه راستی ئاسیای دهگرتوه، تا دهگاته رۆوباری هیندوس.

دوهم: تهیمورلەنگ (۱۳۳۶-۱۴۰۶)ی زابین: ئەم فەرماندهیه، فەرماندهی جهنگاوه رانی موسلمانان

ریموند دۆلاروشی فرهنسای یه که مین ئافره ته له میژوودا مۆله تی فرۆکه وانیی پی به خشراره، له سالی ۱۹۰۰ دا فیری لیخوری فرۆکه بووه و له ۸ی ئاداری ۱۹۰۸ دا مۆله تی فرۆکه وانیی وەرگرتوه. ژماره ی مۆله ته که شی ۳۶ بووه. دوا ی ئهو، کچه ئەمه ریکایی هاریت کومببی ئهو مۆله ته ی دراودتی و ژماره ی مۆله ته که ی ۲۷ بووه. بهمش ئافره تانی فرهنسا و ته مریکا سه لماندرو یانه، که ئافره تانیش توانای نهجامدانی کاری قورسیان هیه و ده توانن شانیه شانی پیاوان بینه فرۆکه وان.

یه که مین ئافره تی فرۆکه وان له میژوودا

دینه ساپهر

بۆچی ده ریای رهش ئهو ناوه ی لی تره؟

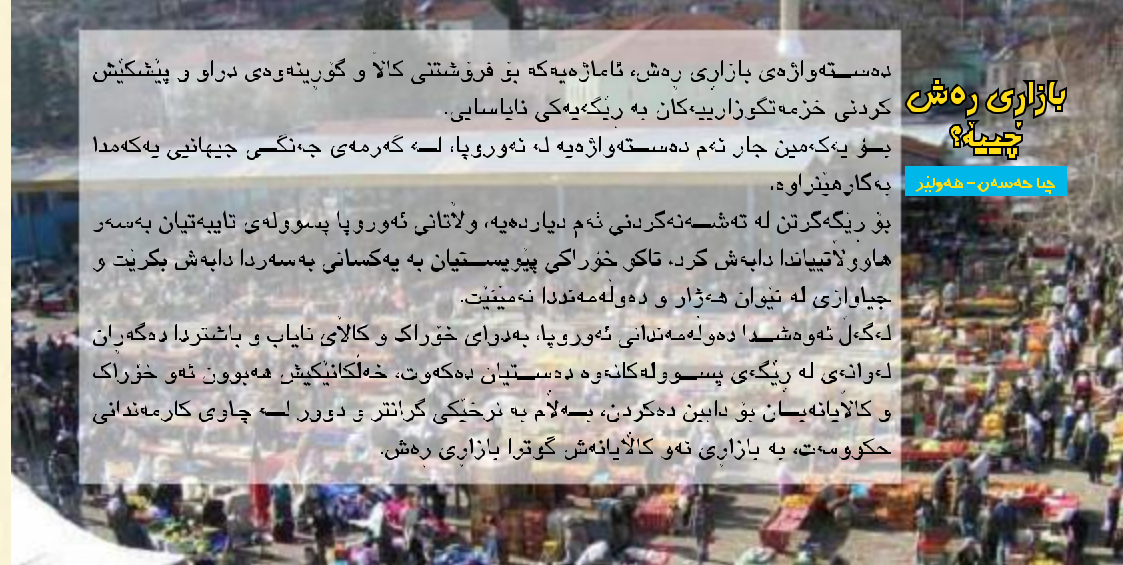
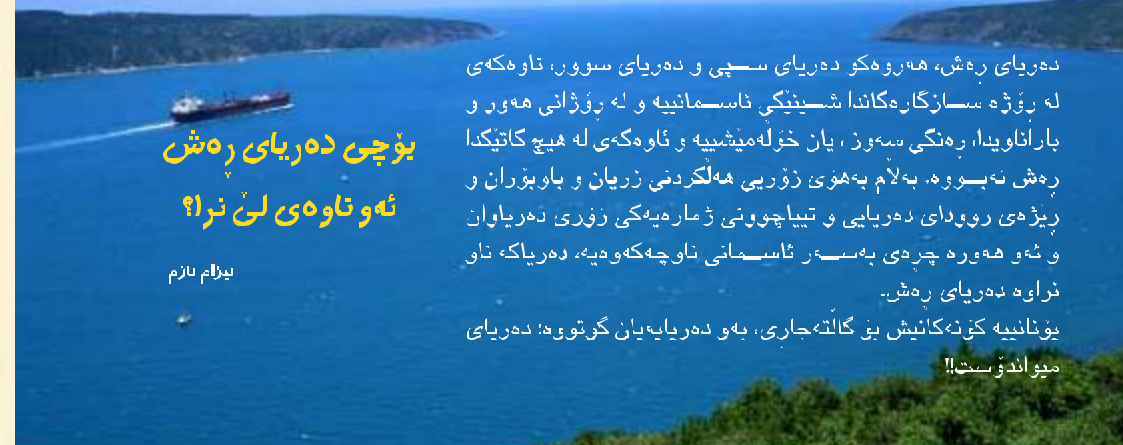
بیژام بازم

ده ریای رهش، ههروه که ده ریای سپی و ده ریای سوور، ناوه که ی له رۆژه سازگار هکاندا شینیکی ئاسمانیه و له رۆژانی هه ور و بارانایدا، رهنگی سه وز، پان خوله می شیه ی ناوه که ی له هیه کاتی که دهش نه بووه. بهلام به هوی ژوری مه لکردنی زریان و باوبۆران و ریزه ی رویدای ده ریایی و تیاچوونی ژماره یه کی زوری ده ریایان و ئهو هه وره چره ی به سه ر ئاسمانی ناوچه که وه یه، ده ریا که ناو تراوه ده ریای رهش. یونانییه که نه کانی ش بۆ گالته جاری، به و ده ریایه یان گوتوه: ده ریای میواندۆسه!!

بازاری رهش چیه؟

چا که سه ن- هه ولیر

ده سه ته واژه ی بازاری رهش، ناماز هیه که بۆ فرۆشتنی کالا و گۆرینه وه ی دراو و پینشکی ش کردنی خزمه تگوزارییه کان به ریکه یه کی ئایاسایی. بۆ یه که مین جار ئەم ده سه ته واژه یه له نه وروپا، له گه رمه ی جهنگی جیهانی یه که مدا به کار هینراوه. بۆ ریکه کرتن له ته شه نه کردنی ئەم دیاره یه، ولاتانی نه وروپا پسه و له ی تایبه تیان به سه ر هاوولاتیاندا دابهش کرد. تاکو خوراک پیاویستیان به یه کسانا به سه ردا دابهش بکریت و جیاوازی له نیوان هه ژار و ده وله منددا نه میتیت. له که له وه شه دا ده وله مندانی نه وروپا، به دوا ی خوراک و کالای نایاب و باشتردا ده گه ران له وانه ی له ریکه ی پسه و له کانه وه ده ستیان ده که وت. خه لکانیکیش هه بوون ئهو خوراک و کالایانه یان بۆ دابین ده کردن، به لام به نرخکی کرانتر و دور له چاوی کارمهندانی حکومه ت، به بازاری نه و کالایانهش گوترا بازاری رهش.

ریواس

٧ تا: نوره مههدی-مهولنهر

ریواس گیاهی کی خورسکی بهاریه، پهلکی که سک و پانه، نیرک دهکات، نیرکه که ی نیزیکیه ۳۰ - ۴۰ سم له زهوی بهرن دهیته وه، له زوزان و چیا سه رکه شه کانی کوردستاندا شین ده بیت، سو و ده کانی ریواس تاره زوی خواردن دهکاته وه، بۇ داو و ده رمان به کار دیت، به تاییه تی بز شه کره، پووکی ددان توند و به هیز دهکات، له رووی ئابو و ریشه وه دهرامه تیکی باشی ههیه بۇ ئه و که سانه ی ده پرن و ده هیته شاره کان و ده فروشن.

چهلنووک

جیان - سوید

چهلنووک رووه کینی گیاییه و پیش سهوت هزار سال له هیند چینراوه و پاشانیش له ئەفریقا و باشوور و ناوهراسی ئەمریکا چینراوه، چهلنووک له ناوچه گرم و ناو دارهکاندا دهچنریت. له کاتی وهشانندی تو و ده که یه وه تا دروینه کردنی سی تا نو مانگی دهویت، له و شوینانه ی که گهرمن و زهوییه که یان بهیته جوتیار له سالیکندا فریا ده که ویت سی تا چوار جار بیچینیت. چهلنووک دوو جور ی ههیه، جوریک له خاکینی وشکدا دهچنریت و ناو دانیکی زوری دهویت، جوره که ی دیکهش له دهشتاییدا دهچنریت و ده بیت به ناو دابوشریت، به زرابی ناو ده کهش ده بی له پینج تا ده سانتیمه تر بیست، که کاتی دروینه ی دیت ئه و جا ناوی لی ده برن و زهوییه که ی وشک ده بیت.

چهلنووک که پیده گات ده بریت بۇ ئاش تا تو یگه زهر ده که ی لیکه نه وه، ئه و جا ئه و برنجه در ده که ویت که زور به مان ده بخوین، برنج جوریکی گرنکی خوار دنه، به تاییه تی له ناوچه ی ئاسیادا، له ولاتی چین برنج زور پیرۆزه و نیشانه ی به پیزی و خیر و بهر ده که ته، هه ر بویه له کاتی شاییدا برنج به سه ر بووک و زاوادا هه له ده دن بۇ نه وه ی ژیا نی داهاتوویان پر به ره م بیت و ببه خاوه نی کۆمه لی مندال.

به تریق (پهنگوین)

سازان نووری-سکۆزی

تازیزانی حاجیله؛ هه مووتان تازهلای به تریقتان هه ر هیچ نه بی له فیلمه کاندای دیتووه، ئه م تازهل له په روه رده کردنی بیچووه کاندای زور ماندوی ده بیت، چونکه بیچووی به تریق زوو زوو برسسی ده بیت، بویه دایکه که له روژیکدا چه ند جاریک دهچیته نیو ئاو بۇ پهیدا کردنی ماسی بۇ بیچووه کانی، جار ههیه له روژیکدا نزیکه ی کیلویه ک ماسی دهخون.

وشرمل

پهنگوین - کهرکووک

له میژدوه بیستو ومانه که وشرمل کاتی سه ری دهکاته ژیر خاکه وه له ترسی گیانیتی، تا وای لیهاتووه چو و ته ناو په ندی پیشینانی میله تان، بیستو ومانه له ناو خه لکدا ده لین: (ئه و براده ره له وشرمل دهچی، سه ری خستو و ته کوشی و وا ده زانی که س ناگای لی نییه). به لام ئه م قسانه هیچی راست نین، به لکو وشرمل کاتیک سه ری دهخاته ژیر لم، له روژانی هاویندا بۇ نه وه یه هه ست به فینکی بگات، چونکه چینی ژیره وه ی زهوی فینکته له چینه کانی سه ره وه. به ی شیوه یه هه ست به پشو و دهکات، چونکه ئه ی فینکیه له سه ریه وه دهچیته پیست و له شیه وه. هه ره وه ها کاتی سه ری دهخاته ژیر خاکه وه ده ترانی گوئی له گیانداری ترسناک بی پیش نه وه ی بگاته لای. ده توانی بزانی ئه و گیانداره بچووک یاخو ده گوره یه، بۇ نه وه ی ناماده یی خو ی وهرگری پیش نه وه ی بگاته لای، پیوستیشه نه وه بزانی کاتی وشرمل هه ست به ترس دهکات، سه ری ناشاریته وه، به لکو هیلکه کانی دهخاته ژیر زهوی و راده کات.

متدالاتى گەرگۈك بۇ كۆۋارى حاجىلە دەپەيقن؟

رېپورتاژ: شەبۇل

(ژۋان حسىن) تەۋىندالەي كە دەخۇئىيى و يارمەتى دايكىشى دەدات لە كارى ناومال، تەمەنى ۱۰ سالەو پۇلى پىنچەمى سەرەتايپە، ژۋان كوتى: لەبەر ئەۋەي خوشكى دىكەم نىيە لە مالەۋە سەن كە لە قوتابخانە گەرەمەۋە خۇم دەكۇرم و يارمەتى دايك دەدەم لە كاروبارى مالەۋە چونكە ئەۋ بە تەنھا ماندوو دەپى تەگەر دايك و باركىشەم نەبى من ناتوانم بخۇئىم چونكە ئەۋان زۇر گرنگىم پى دەدەن تا بخۇئىم، بۇيە پىۋىستە منىش ھاۋكارىيان بگەم، ئىنجا لەدۋاي ئەۋدى يارمەتىي دايك دا دەچمە ژۋورەكەي خۇم و دەست دەكەم بە خۇئىدن و نووسىنەكانم.

(سەرۋەت ئىدرىس) ۱۲ سالە و لە قوتابخانەي (سوكەپنە)ى تىكە لۋە، ئەۋ گوتى قوتابخانەم زۇر لە لا خۇشە و زۇر بەسۋودە خەز دەكەم ئەۋەدى لە قوتابخانە دەرچۈرە بگەرئىنەۋە و بخۇئىن چونكە لە قوتابخانە مامۇستاكائمان فىزى زانست و زانئارىمان دەكەن، خەز دەكەم لە دۋارۇزدا بېم بە مامۇستائى بىركارى چونكە ئەم وانەيەم زۇر لە لا خۇشە.

(ھاۋسەر مستەفا) تەمەن ۱۰ سالە و پۇلى پىنچەمى سەرەتايپىيە، ھاۋسەر بە خۇئىنەرائى حاجىلەي كوت: لە قوتابخانەكەي ئىمە كچان و كوران پىنكەۋە دەخۇئىن، ھەموو كچەكان وەكو خوشكى خۇم تەماشدا دەكەم، چونكە من لە مالەۋە خوشك نىيە، ھاۋرىي كچم ھەيە زۇر باش و زىرەكن و زۇر رىزىان لى دەكۇرم و پىنكەۋە لە قوتابخانە دەخۇئىن و يارىش دەكەن.

(فاتىمە ئەبۇبەكر) لە پۇلى چۈرەمى سەرەتايپىم، دۋو خوشك لە مالەۋە ھەيە و ھەردۋوكىانم زۇر خۇشەۋىن و پىنكەۋە وانەكانمان دەخۇئىن و خوشكە گەرەكەشم يارمەتىمان دەدات، باۋكم فىزى خۇئىندەم دەكات لە مالەۋە و وانەكانم بەجۋالى فىر دەكات و تاسادەم دەكات بۇ ناۋ پۇل، منىش گۇرئايەلىي دايك و باۋكم دەكەم.

تەندروستى

پىست

داپى ئانى - سىلمانى

تەۋ دەرە پۇشەيە، كە لەشى مۇۋف دادەپۇشنىت، ئەستوربى پىست لە ھەموو بەشەكانى لەش ۋەك يەك نىيە، لەناۋ لەپ و ژىر پىندا ئەستورە لە پىلوۋەكانى چاۋدا تەنكە، پىست لە چىنى دەرەۋە پىي دەلئىن: تويۇز كە بەشى نازىندۋى پىستە، چىنى ناۋدەۋى پىي دەلئىن: بىتويۇز كە بەشە زىندۋەكان، لە بىتويۇزدا رەگە مورەكان ھەن، لە بىكەي ھەر مورەكدا چەند رۇئىك ھەيە، كە مادەيەكى چەۋر دەرژىنى، ئەۋ مادە چەۋرىيە پىست تەر دەكات و لە قلىشان دەيان پارژىت، پىست پارىزكارىي پلەي گەرەيى لەش دەكات و بە ھۋى پىستەۋە مىكروپ ناتوانىت بچىتە لەشەۋە، چونكە بە پىست دەرتىت ھىلى بەرگىرى يەكەم.

خۇين لە جەستەماندا

ۋەر گەرائى: زانا سەباج

خۇين: خۋاردن و توكسجىن بۇ ماسۋولكەكان دەگۈزىتتەۋە و پاشەروش لە ماسۋولكەكان دۋور دەختەۋە، دلئىش پال بەخۇئىنەۋە دەنىت و دىكەيەنىتە ھەموو شىۋىئىكى جەستە، دل ماسۋولكەيەكى گەرە و بەتنبە، پال بەخۇئىنەۋە دەنىت بۇ سىيەكان، لەۋى بەشى خۇي لە توكسجىن ۋەردەكرىت، لە سىيەكاندا خۇين لەۋ پاشەرويانەي لە جەستە كزى كرىدۋونەۋە رىكار دەنىت لە شىۋەي گاز كە پىي دەگۈترىت: دۋوانە توكسىدى كارىۋن، ھەرۋەدا دل پال بەخۇئىنەۋە دەنىت بۇ گورچىلەكان، دل بەدرژىيى ژيانت لە كادا دەنىت و ھەر لەپىنناۋى ژيانى تۋدایە بەردەوام لىدەدات.

ئىسك شىۋەي جەستە ديار دەكات، پەيكەرى سەرەكې بىناي جەستەيە، ئىسك تا بلىي رەقە، ھەندىكىان شۋىنى گرىنگى جەستە دەپارىژن، بۇ نمونە: كەلەسەر مىشك دەپارىژىت، پەراسۋوۋەكان دل و سىيەكان دەپارىژن، تۇ دەتوانىت لاقەكانت بچۈولئىتەۋە، ياخۇ دەستەكانت بئو شىۋىتتەۋە، ھەرۋەدا دەتوانىت سەرەت بەملا و بەۋلانا بسۋورئىتەۋە، چونكە ئىسكەكان لەگەل يەكدا ئىك دىنەۋە دەتوانىت جۈۋە بگەيت، ئەۋ شۋىناھەي ئىسكىان لى ئىك دىنەۋە دەتوانى جۈۋلەيان پى بگەيت، پىيان دەتوتىت جومگە، بۇ نمونە: جومگەي ئەننۇ، ئانىشك، سمت و برپرەي پىست، ھەرۋەدا جومگەي پەنجەكان، بىگومان ئىسكىش ماسۋولكە دەيانجۋولئىت. سەرچاۋە: جىسمك هذا الكائن العجيب. روبرت فوليت ۱۹۶۲

ئىسك
ۋە مۇدە مۇنەق

جوگرافىيە ولاتان

رۇشنىا كەركوونى

6

نەرىتىريا

ئاۋىر ولات نەرىتىريا
 يېڭىسى جوگرافىيەسى: نەرىتىريا دەڭىز يېرى
 رۇژناۋاي ئەفەرىقاۋە. سۇدان سۈۋورى
 رۇژناۋايتى، لە باشووريش ئەسوپيا و جىۋىتىيە.
 دەرئاي سۈۋرىش دەڭىز يېرى رۇژنەلانىيە.ۋە
 رۋىيەر: ۱۲۱ ھەزار ۱۴۴ كىلومەتىرى
 چوار كۆشەيە.
 ژمارەي دائىستروان: ۳ بىلېۋن و ۷۰۰ ھەزار
 كەس.
 چىرى دائىستروان: ۳۰،۱ كەس لە كىمۇمەترىكى
 چوار كۆشەدا.
 يېڭىكەتەي ئايىتى: ۸۰٪ مۇسلمان، ۲۰٪ يىش
 كرىستان و ئايىتى تر.
 پايتەخت: ئەمەمەرى: كە ۳۶۰ ھەزار كەسى ئىدا
 دەژى،
 گرىنگىزىن شەركەتلى: مەسساۋە، ناسب.
 جۇرى فەرمائەروايى: كۆمۈرى دىمۇ كراتىي فرە
 خىزى.
 دراۋە يېر.

تايكواندو

مەردانەرەلى - سىلمانى

تايكواندو واتە لىدانى ھۈنەرى بەدەست و ېنى. يارىيەكى ناسراۋە و جىنى خۇي لەنىو
 يارىيە جىھانىيەكاندا كىرۋەتەۋە. لە سىسى كىم پىك دى، ساۋەي پىشۋىي ئىنۇئان
 يەك خولەكە. يارىيەكە ھىرش بىردن و بەرگى لەخۇ كوردە. ۷۰٪ پى و لە ۳۰٪
 دەست بەكار دەھىنرەيت. لەش سۈۋكى و زىرەكى و تەككىكى بەكارھىنان بۇ يارىزان
 پىۋىستە و دەپى ھىچ نەخۇشپىيەكى نەپى و پىرەۋى ھەمۋە ياساكان بىكت.

فۇرلان خەلاتى باشلىرىن ۋەرزىشۋانى جىھان ۋەردەگىرى

ئىلمى مەدەنىيەت - پىرىكى

(دىيىگۇ فۇرلان) كۆلكەرى ھەلبىزاردەي ئۆرگۈي و تىپى ئەتلەتىكۆ مەدىرىدى ئىسپانىيا،
 خەلاتى باشلىرىن ۋەرزىشۋانى دىنئاي سالى ۲۰۱۰ لە كۆۋارى (جى كىۋى) ئىتالى ۋەرگرت.
 ئاۋى تەۋاۋى (دىيىگۇ فۇرلان كوراسسۇ) ۋە لە ۱۹ ئايارى ۱۹۷۹ لەدايك بوۋە. ئا ئىستا لە ۶۹ يارىي
 ئىۋەولەتتدا يارىي كىرۋەۋە و ۲۹ گۈلى ئىۋەولەتتى تۇمار كىرۋەۋە.
 فۇرلان كە تەمەنى ۳۱ سالە خەلاتەكەي لە ئاھەنگىكى تايىت لە مەدىرىدى پايتەختى ئىسپانىيا ۋەرگرت.
 فۇرلان لە سالى ۲۰۱۰ دا چەندىن پىشكەۋىتى تۇمار كىرە، لەۋانە:
 - لە جامى جىھانىي باشوۋرى ئەفرىقا ۵ گۈلى تۇمار كىرە.
 - ۋەك باشلىرىن يارىزانى مۇندىالەكەي ئەفرىقا ھەلبىزىرە.
 - پىشۋەۋى تىپەكەي (ئەتلەتىكۆ مەدىرىد) بوۋ بۇ بەدەستىنئاننى نازناۋى يانەكانى ئەۋرۋپا و
 لە دوا يارىيا بەرانبەر (فولھام) ئىنگلىز ۲ گۈلى تۇمار كىرە.
 - لە مۇندىيالى ۲۰۱۰ دا تۋانىي ھەلبىزاردەي ئۆرگۈي بگەيئىتە پەي چۈرەم.

مهاباد

هینرو گه مال - بده سئووه

مهاباد یاخو ساابلان، له شویینیکی کویستانی هه لکه وتوو و زستانی سارد و هاوینی فینکه. رووبه ری شاری مهاباد ۲۵۹۲ کیلومتری دوو جابه. به پیی لیکولینه وهی ئاسه و ارناسان کونی مهاباد بی هه زار سال بهر له زاین ده گه ریته وه. خه لکه که ی بهزارا وهی موکری ده نوین، ئەم شماره به دهیان ئووسس و هونه رمه ندی گه وهی وهک؛ محمه دی قازی وهرگب و هیمن و هه ژاری شاعیر و محمه دی ماملی و عه زیزی شاروخ و میکایی گورانییژی قیدا پهر وهرده بوون. ئەم شماره چهندان شوینی گه شتوگوزاری تیدان و دک؛ به ندای مهاباد، مزگه وتی سوور، گوری بوداق سولتان، ته شکه وتی سه هولان، حه مامی میرزا به سوول (موزدخانه ی مرو قناسی).

هه لیسنه

- تا تو نه رویت نه و ناروات. ماف
- تا بیبه خشیت زیاد ده کات. (ماف)
- تا دریز بییت کورت ده بیته وه. دووس
- تا سه ری نه بریت قسه ناکات. گور
- تا قیکه سی و دوو بهردی تیدایه. -هه

نایا ده زانی؟

- فیل له شه و روژیکدا دوو کاتز میر ده نویت.
- دال ده کاریت ۴ کم بهر ز بیته وه.
- مانگانه قژی سه ری یک ساتیمه تر دریز ده بییت.
- ملی حوشتر و ملی مشک حه وت برگه ن.
- مانگا ۴ گه دهی هیه.

بوو زاخاوی میشک

کوردستان محمدهد - کهر کووک

ئهم دهنگانه بگه ریته وه بوو خاوه نه کاتیان

ده نین نووری - کوی

گورگ	(فیشه)ی
کهر ویشک	(پرخه)ی
مشک	(کاره)ی
هینستر	(زیکه)ی
پوی	(لووره)ی
میشک	(واقه)ی
کله شیر	(لووشکه)ی
مار	(قووقه)ی

نیشانه ی راست (✓) یان هه له (X) له م رستانه ی خوار هوه بده

مهراڻ جه مال - بازهان

- توری جالانزکه له ناوری شیم پیکهاتوه.
- هه لئ سهد سال ده ژیت.
- په پوله چوار بالی هیه.
- دلی مه ر له خوله کیکدا ۱۰۰ جار لیده دات.
- بوق ملی نییه
- ته سپ نه گه زور ماندوو بوو خزی ده کوژیت
- کهر ویشک ۲۸ دانی هیه
- فیل له شه ودا هیزی بیینی لارازه
- و شترمل گه وره ترین هیلکه ده کات
- شیر له روژیکدا ۲ کار ژیر ده نوی

به م وشه گه له ئهم په ندانه ی خواره وه ته واو بکه

سه ر، شاری، دوو، به ره، ره حه تی

- بانیکه و..... هه وا
- قسه که وته زاری ده که ویتته.....
- لای ته نکیه وه ده درئی
- ته گه ر زمان بیه نییت..... ره حه ته
- نازانم..... گیانم

نووسەرە پىچكۆلەكانى كۆوارى حاجىلە

خۇ ئامادە كردن
بۇ پشووئى ئيوەئى
سال

مەھمەد ئاۋالت
سېئەمى بىلەرەئى
قوتايخانەئى ئابدان

مندا ئالائى خۇشەۋىست.
پېئوئىستە لەدوۋاى تاقىكرىدەنەكانى
ئيوەئى سالدالدا و لەدوۋاى ئەوەئى قوتائى بە
تاقىكرىدەنەۋە و خۇئىندى وائەكانەۋە، ماندوۋوبو،
زۇر پېئوئىستە قوتائى پشوو بەدات و كانى خۇئى لەئى
پاقرە رۇژەدا نابەش بىكات و بە شەئى باش بەسەريان
بىات. خۇئىندەنەۋەئى كىتئىبىكى دەرەكى خۇئى خەرىپىك بىكات.
كىتئىبىكى زانبارى گىشتى ياخود چىرۇك بىز مندالان پەيدا
بىكات و بىخوئىندەنەۋە، ھەرۋەھا يارمەتئى دانى داىك و
باوك پېئوئىستە، ھەموو مرقۇئىك بەرنامەئىك بۇ ژيانى
رۇژانەئى خۇئى دابئى و چونكە زۇرباشە كاتىكى
زۇر بۇ خۇئىندەنەۋە تەرخان بىكات، كاتەكانى
ترىشى بۇ سەئىر كرىدى بەرنامەئى
بە پېئز تەرخان بىكات.

سىئى مشك
دلارا عەبۇب - كەركووك

جوتيارىك بەرەۋى پىرى دەرۇئىشت دوو كەرى كرى
لەبەر ئەوەئى ئەيدەتوانى بىروات ئاۋ بىئى، ھەر ئەو
رۇژەئى دوو كەرە كەئى كرى وازى لە سەگە كەئى
ھىئا و دەرىكر د ئىتر سەگە كە سەرى ھەلگىرت
و رۇئىشت بۇ شىۋىئىكى تر. ناچار بىرو چونكە
جوتيارە كە دەرىكر دىبو، بۇ رۇژى دواتر سەبىرى
كرد مرىشكە كانى خوراۋن تەئىئا مرىشكىك و
كەلەشئىرە پىچكى نەبىت. و بىستى بانگى سەگە كەئى
بىكات كەچى بىرى ھاتەۋە سەگە كەئى دەر كرىدوۋە
ناچار رۇئىشت بەدوۋايدا بگەرى، چەند رۇژىكى
پىچوو گەرا ھەر ئەيدۇز بىوۋە دىسان شەۋهات
خەۋتەۋە بەيانى ھەستان سەبىرى كرد مرىشك
و كەلەشئىرە كەئى ھەر ماۋە كە جىران سەرنجى دا
بىئى سەگە كەئى ھاتەۋە ئەو ئە پىئىشەۋە مرىشك
و كەلەشئىرە كەئى بىخوئىن ئىتر بانگى سەگە كەئى
كرد و دەستى بەسەرىدا ھىئا و ئىتر لە ئامىزى گرت
و خواردنى بۇ ھىئا.

سەئىكى
بەۋەفا

ھىوا عەبۇب - كەركووك

جوتيارىك بەرەۋى پىرى دەرۇئىشت دوو كەرى كرى لەبەر ئەوەئى ئەيدەتوانى
بىروات ئاۋ بىئى، ھەر ئەو رۇژەئى دوو كەرەكەئى كرى وازى لە سەگە كەئى ھىئا
و دەرىكر د ئىتر سەگە كە سەرى ھەلگىرت و رۇئىشت بۇ شىۋىئىكى تر. ناچار بىرو
چونكە جوتيارەكە دەرىكر دىبو، بۇ رۇژى دواتر سەبىرى كرد مرىشكەكانى خوراۋن
تەئىئا مرىشكىك و كەلەشئىرە پىچكى نەبىت. و بىستى بانگى سەگە كەئى بىكات كەچى
بىرى ھاتەۋە سەگە كەئى دەر كرىدوۋە ناچار رۇئىشت بەدوۋايدا بگەرى، چەند رۇژىكى
پىچوو گەرا ھەر ئەيدۇز بىوۋە دىسان شەۋهات خەۋتەۋە بەيانى ھەستان سەبىرى
كرد مرىشك و كەلەشئىرەكەئى ھەر ماۋە كە جىران سەرنجى دا بىئى سەگە كەئى
ھاتەۋە ئەو ئە پىئىشەۋە مرىشك و كەلەشئىرەكەئى بىخوئىن ئىتر بانگى سەگە كەئى
كرد و دەستى بەسەرىدا ھىئا و ئىتر لە ئامىزى گرت و خواردنى بۇ ھىئا.

خۇشەۋىستى
داىكە و باوك

دلارەۋان رىگار

خۇشەۋىستى داىكە
و باوك خۇشەۋىستىئىكى زۇر
گەۋرەبە، ئەگەر ئىمەئى مندالان نەخۇش
بىكەۋىن داىكىمان پەرۇش دەبىت و يارمەتئىمان
دەدات بۇ ئەوۋەئى بمانبارىزى لەو نەخۇشپانە.
باۋكىمان كرى نادات بە گەرما و سەرما ھەول دەدات
بۇ ئەوۋەئى ئىمەئى رۇلەئى خۇئى بەو كارەئى كرىدوۋىتەئى
بەخىومان بىكات و كرى ئەم دىرە شىعەرە دەئى:
دايەئى شىرىنم چەند خۇشەۋىستى
بۇ ژيانى من چەندە پېئوئىستى

خۇئىندەۋارى

رەھج ئاۋالت
پىنجەمى بىلەرەئى
قوتايخانەئى ئابدان

ئىمە كە پۇلى مندال و لاۋىن
لە نەخۇئىندەۋارى زۇر بەجى ماۋىن
خۇئىندىن مولكىكە بى قەيد و تاپۇ
لە ھەر لايەك بىت حازرە بۇتۇ

دانا و دوو
سەگە ئازا كەئى

دلانا قەدر كرىم

رۇژى لە پۇژان
سەگىكى ھەزار ھەبوۋ ناۋى
غەدە بو، زۇر خەزى لە گۇشت
بو. مئىش بەشپىم دا، ئىتر سەگە كە بو بە
ھاۋرىم. راۋراۋكىئى لەكەلدا دەكرىم. رۇژىك
بۇ شىۋىئى بىردم راۋى يەكىكى نا بۇم ئىتر
ھاتەۋە بۇلام. ئىنجا سەگىكى كەر ھات راۋم بىئى،
غەدە لە سەرمى كرىدوۋە و راۋى سەگە كەئى نا.
چارىكىشيان سەگىكى تر ھات مرىشكەكانم بىخا.
غەدە ئەپىئىشت و راۋى نا و چىتر ئەھاتەۋە
ئەو ناۋە. سەگىكى ترىش ھەبە ھاۋرىمە
ناۋى چاكىبە، بە شەۋان لەگەل
غەدەدا پاسەۋانىمان دەكەن.

وەلامی راست هەلبژێرە

۱- هونەرمەند شەمال سایب کەئى كوچى نوایی

کرد؟

۱۹۷۶ -

۱۹۸۶ -

۱۹۹۶ -

۲- کۆماری هندستان کەئى دامەزرا؟

۱۹۲۸ -

۱۹۴۸ -

۱۹۵۸ -

۳- کەئى شارى دهۆک بوو بێ پارێزگا؟

۱۹۵۹ -

۱۹۶۹ -

۱۹۷۹ -

۴- لە چ سالیكدرا رۆژنامەئى كوردستان لە قاھيرە

دەرچوو؟

۱۷۹۸ -

۱۸۹۸ -

۱۹۹۸ -

۵- لە چ سالیكدرا مۆسۆلینى هەلواسرا؟

۱۹۴۱ -

۱۹۴۲ -

۱۹۴۳ -

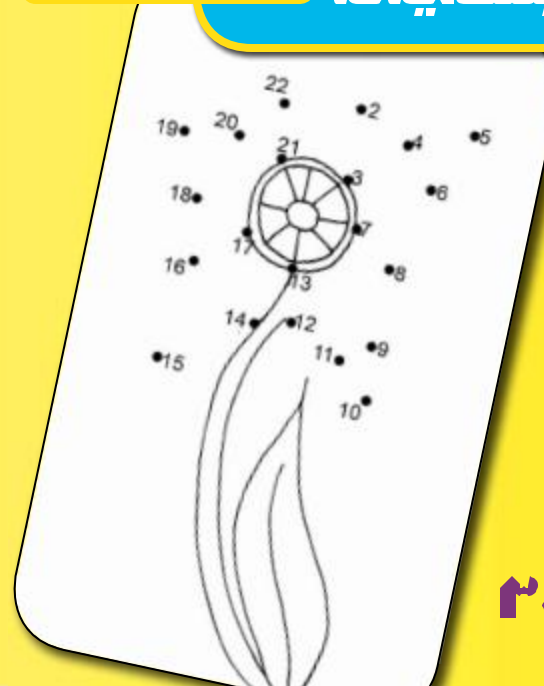
بەرهنگینه

لەرىن - سەلیمانی

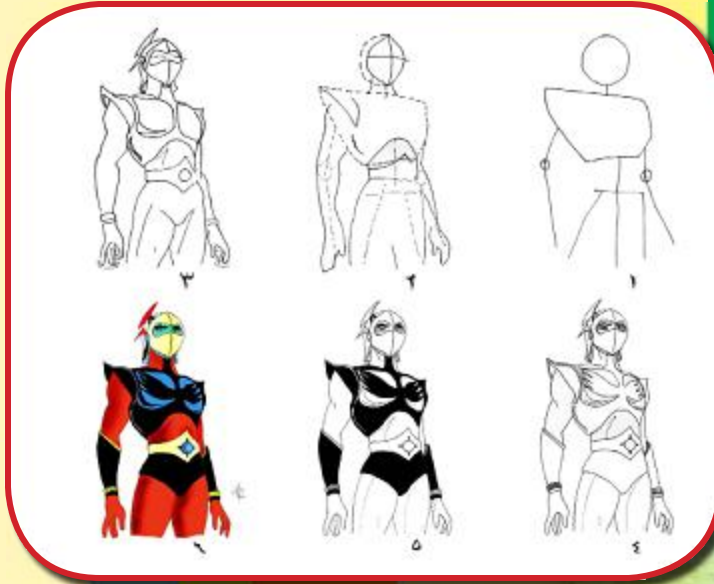
بەگهپهنه

سایب شیروان - سەلیمانی

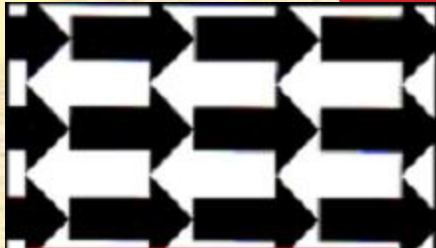
قوناخ بە قوناخ وینە بکیشە

ئەجات عەبدوڵلا - کەرکوک

شیان بەکر - کەرکوک

چاو تیرى

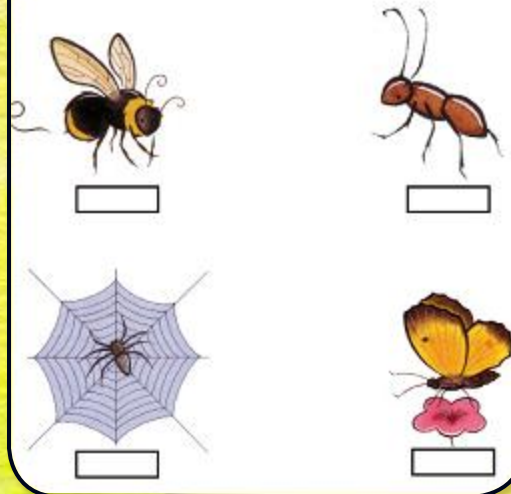

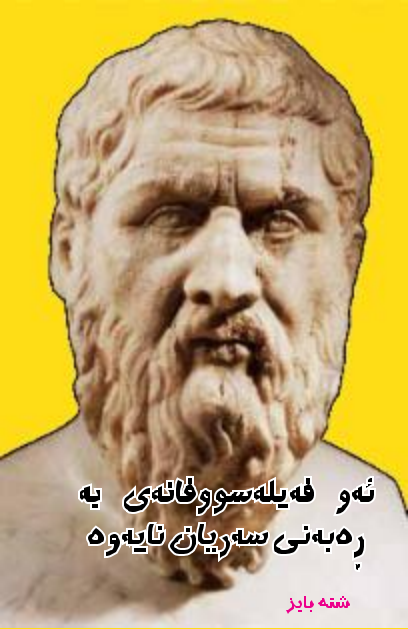
ئەم تیراسایانە روو لە کوئى دەگەن؟
چون دەیانبیسى؟ ژمارەبەگ تیراسای
سبب بەرەو لای چەب بان تیراسای
رەلین بەرەو لای راست.

حەنان رەووف - کەرکوک

ناوی ئەم گیاندارانە لە شوێنى خۆى دا بن:

Butterfly - Bee - Spider - Ant

ئەو فەيلىلە سۈرۈڭانەي بە
رەبەنى سەرىپان تايەو

شەبە باير

- ۱- ئەفلاتوننى يۇنانى (۴۲۷-۳۴۷)ى پېش زايىن.
- ۲- رېنې دېكارتى فېرەنساى (۱۵۹۶-۱۶۵۰)ى زايىن.
- ۳- پلېز باسكالى فېرەنساى (۱۶۲۳-۱۶۶۳)ى زايىن.
- ۴- فۇلتېرى فېرەنساى (۱۶۹۴-۱۷۷۸)ى زايىن.
- ۵- شۇبېناو ەرى ئەلەمانى (۱۷۸۸-۱۸۶۰)ى زايىن.
- ۶- سۈرېن كىرككاردى دانىماركى (۱۸۱۳-۱۸۵۵)ى زايىن.
- ۷- فرېدېرىك نېتسشەي ئەلەمانى (۱۸۴۴-۱۹۰۰)ى زايىن.
- ۸- جۇرج سانتاياناي تەمەرىكايى (۱۸۶۳-۱۹۵۲)ى زايىن.
- ۹- جان پۇل سارتەرى فېرەنساى (۱۹۰۵-۱۹۸۰)ى زايىن.
- ۱۰- مېشىل فۇكۇي فېرەنساى (۱۹۲۶-۱۹۸۴)ى زايىن.

۱۱ ل ۱۱ ل

۱۱ ل ۱۱ ل

شەبە: لەبەر گەرما
شەتەل : شەشەل

۳۴ ل ۳۴ ل

كە ياندن

۱۹۰۳/۳/۱۴ ھائەلە دونىاي بارلانى

شەقار تە، تەئىك لە نېشانەي كۈيەكە ھەندەكەرى و لەسەر

نۇيەكەي دادەنلە كەبىت بە ۱۸

۳۵ ل ۳۵ ل

جېگۇر كېي سەتۈنلە دووھەم، سە و دوو ئالەگۈرى پىا بگە.

۳۶ ل ۳۶ ل

۳۶ ل ۳۶ ل

خاوەنى ئىمىتياز
بەدراڭ نەجمەد ھەبىب
سەرپەرشتار
عوقف عبدالرحمن
سەرنووسپەر
ھەمە سەئىد زەنگە
۰۷۷۰۱۳۱۰۵۴۲
hamatal_z@yahoo.com
جېگۇرى سەرنووسپەر
نەبەز پۇستەم
راۋوژكار
رېئاس نەجمەد
بەرنووسپەر، ھونەرى و نەخشەسازى
پەرودەر
تەيپ
دالېر رەشېق
ئاۋنېشان
كەركۈك - شەقامى كۇمارى
تەلارى سېدلى فۇخرى

كېشى ھەوا چەندە؟

نامادە كەردنى: بەناز سەلېم

ھەوا كە توخمىكى پېرىستە بۇ بەردەوام بوۈنى ژيانى مەۋق و روۋەك و ئاۋەلان، لە تېكەلېكى ئوكسىجىن و ئايتۇرۇجىن و دوۋەم ئوكسىدى كاربۇن و ھەلمى ئاۋ و چەندە گازیكى دەگمەن پېكھاتوۋە. كاتېكېش ھەست بە كېشى ھەوا دەكەين، ئەكەر بالۇنېكى بەتال بە تەرازوۋىيەكى ھەستىار پېوانە بېكەين و پاشان پېرى بېكەين لە ھەوا، دەھىنېن بالۇنەكە لە بارى دوۋەمدا قورسسترە، بە ھەمان شېۋە ئەو ھەوايەي دەكرېتە تاپەكانى ئوتۇمبېلەۋە، قورسستر دەھن ۋەك لەۋەي بەتال بېن.

ئەگەرېش بمانەۋى بالۇنېك بەرەۋ سەرەۋە ھەلېفۇرېنېن، دەھى بالۇنەكە پېر بېرى لە گازىكى سۈرۈكتر لە ھەوا، كە زۇر جارن گازى ھېلېۋم پان ھایدروژىن بەكاردەھىنېرېن، چۈنكە لە ھەوا سۈرۈكترن. زانايان تۋانېۋانە كېشى ھەواي دەۋرى زەۋى دىبارى بېكەن، كە ئېزىكەي ۱۵۱۰۵۰ تۇنە

گو تەي مىللە تان

خاۋەر خەپات - خەپات

- ئەۋ شەي كە پۇرېت لېي پىرمى، تىرمە - ئەمەرىكى
- بە قسەي خۇش دەر گاي ناسن دە كەپتەۋە - تۈرك
- تۇچۇنى بۇ من، مېش رام بۇ تۇ - ئىنگلىز
- تىف مە كەرە بېرەۋە چۈنكە رۇژىك دېت ئاۋى لى بېخىتەۋە - رۇسى
- تۈۋرەين ئەۋ رەشەپا بەپە جىراي پېر كەردەۋە دە كۇژ پېتەۋە - پۇلۇنى
- ھەندېك وشە لە تېغ زىاتر دە تېرى - ەنەرىي
- ھەموو كەسېك پاستى ھەپە - ئىتالى
- ھەموو قۇتابخانە كانى جېهان دۇسۇزىي دېكت نادەنې - بولگارى
- كېسەي بەتال رامات ئاۋەستى - ئەلمانى
- بەھىز تىرىن (بە) باي رەفە - چىن

من چىم؟

فەرھاد عومەر - داڧووق

زۇر بەمان نېشەنەي نېۋچە ئىستراتېگىيەكانىن و بە رېژەيەكى زۇر لە ئاسىيا و ئەفرىقىا و ئەمىرىكاي لاتىن، زۇر رەنگمان ھەپە بەلام بەزۇرى رەنگمان سەرز و دەنۋوگمان چەۋتە و دىرېژىمان لە نېۋان ۱۵ بۇ ۹۰ سەنتىمەترە و خواردەنمان زىاتر سەۋزە و مېۋەيە و مېيەكانمان تەنبا يەك ھېلكە دەكەن تەگەر خۇزمەتەمان باش بېت پەنجا سال دەژىن. ئىستا دەزانىت من چىم؟

جیگورگی

جیگورگی به دوو ژماره بکه تا به ستوونی و ناسویینی کوی ریزه کان بکه نه ۲۱

نافان چه مال - بازبان

5	6	1	2	2	4
2	3	4	5	6	1
1	2	6	3	4	5
3	4	5	6	1	2
6	1	2	4	5	3
4	5	3	1	3	6

هاوبه شی

دلیر - چه چه مال

له نیوان نم دوو وینه به ۱۵ پینج شتی هاوبه شی هه به .

پیاویک گورگیک و بهر خیک و دهسته گیابه کی پییه و ده پیوی له روو باریک پیه ریته وه و به له مه که چکه له پیاره که یک شت له وانه ده گری، داماره! گورگه که ده بات بهر خه که گیابه که ده خوات، گیابه که ده با گورگه که بهر خه که ده خوا. دواتر ریگه به کی تر ده دوزیته وه. ههرسیکیان هه جارده و به به له مه که ده پیه ریته وه بی شه وهی زیانی پی بکه وی ی چون؟

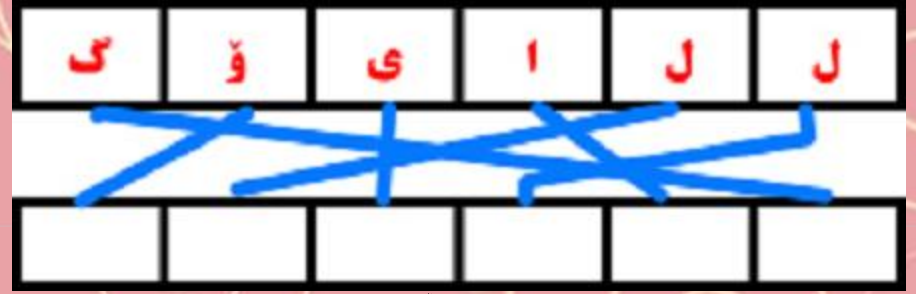
ریگه چاره!

شوخان عملی - سوران

ره حمان ره حیم - چه چه مال

گه یاندن

نم هیلانه بگه به نه ده زانی چ زانیه که هه ساره ی موشته ریی دوزیوه ته وه.

حکومه تی عیراق سالی ۱۹۳۰ چی بو.

سالی ۱۹۶۱ به که مین مروف نیردرا بو تاسمان.

سالی ۱۸۳۰ فه ره نسا چه زایری داگیر کرد.

سالی ۱۹۳۶ رادیوی به غدا نامه زرا.

چهنگی به که می جیهان سالی ۱۹۱۴ هه لگیرسا و له سالی ۱۹۱۸

کوتایی هات.

سالی ۱۸۸۷ جورجی ئیقل دروستکرا.

چهنگی درودمی جیهان سالی ۱۹۳۹ هه لگیرسا و سالی ۱۹۴۵

کوتایی هات.

سالی ۱۹۲۹ گۆبی کاره یا شه قامه کانی سلیمانی بووناک کرده وه.

سالی ۱۵۲۱ فلیپین له لایه ن ماچه لانه وه دوزرایه وه.

نم مانه بزانه

کونستان قادر
ده ربه ندیخان

یاری شقارته

روز دلیر - کهر کووک

جیگورگی به به که ته له شقارته بکه تا نه نجامی هاو کیشه که بکاته بهست و سنی .

سۆدۆكۆ

نەوزاد مەجید - چەمچەمال

	1				6
	6		1	2	
			2		
			4		
	3	2			
1					5

تۈرى سۆدۆكۆ پىنچاتوۋە لە ۱۶ چوار گۆشەى پچووك و ۶ لاگىشەى گەرە. ئەوئى پىنچىستە لىرە لەسەر تۆ چوار گۆشەگان بە ژمارە (۱ تا ۶) پەرگەيتەو بە مەرجىكە هېچ ژمارەيكە لە رېزى ئاسۋىيى و شاقوولى لاگىشەگاندا دووبارە نەبەو.

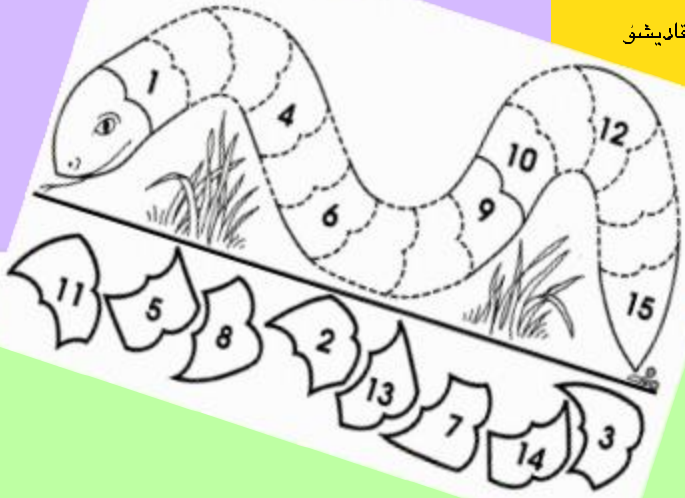
پاينتەختى ھەندىكە ولاتانى كىششورى ئەفەرىقىيا

شاناز شوان - سەرچىنار

سوردان	خەرتوم
لىبىيا	تەرابلوس
مورىتانيا	نەواكشوت
چاد	مورتلامى
ئەسىوپيا	ئەدىس ئەبابا
رۋەدىسيا	لۇساکا
سوقال	مەقانیشق

پاژەگانى ئەم مارهە پدۆزەرەو

سەلام سەلېم - سەلېماتى

وشەى بىز

داستان مەمەد - كەركوك

ك	و	س	ه	ر	ك	ك
ك	ا	ن	ى	ا	ن	و
ك	ا	ر	ى	ا	ز	ا
ه	ك	ك	ك	ك	ا	ت
ش	ه	ه	ى	ه	ى	ه
ا	ز	ز	ن	ز	ا	د
ن	ا	ى	ق	ا	ا	ك
ن	ن	ن	ن	ن	ق	ا
ك	ى	ش	و	ه	د	س

دولى تەوئى بە ھېلىكى دروست تەو ئىوانەئى لای خوارەو كۆنر دەكەيتەو، ناوئىك بۇ دەمىنئەو لە ھەوت پىتان پىك ھاتو، شارىكى كوردستانى ئىرانە.

كىششور، كوردۇنىيا، كوردستان، كەشان، كەژان، كەژىن، كىزۆ، كەتان، كىزان، سۆكار، كەژ، كارى، كانيان، كەوسەر.

مەمەد زرار - پەردى

كۆنر كەرنەو

باين كۆنر كەرنەوئى نۆئى ئەو ئەم پىلەئى لای خوارەو ئاوى شاعىرىك

بۇ دەمىنئەو لە ۷ پىتان بىتھاتوۋە شاعىرىكى ئىبادارى كورد:

تولسئوى، شىكسىير، پىزاك، كۆركى، فۆلتىر

م	ى	ئ	ا	ك	ى	س	پ	ب	ۆ	ر	ى
ه	ت	ۆ	ت	ۆ	ش	ك	ت	ل	ك	و	ى
و	ر	ۆ	ز	ر	ل	س	ۆ	ل	ه	ل	ى

شىكارى

تاياۋەلى - چەمچەمال

ئاوى يەككە لە ھاوئىنە ھەوارە خۇشەگانى كوردستانە تۇش ژىر وورىابە بزات، كامەيە لە پاش شىكار كەرنى ئەم پەرسىيارە

9	=	ن
4	=	ا
15	=	ر
5	=	ه

=	1	+	4
=	5	-	10
=	6	+	3
=	7	+	11
=	8	+	7
=	7	-	12

شوین

نهم شوینانه کوین له بهرامبهریان ناوه کانیان بنووسه

ناکو عهدوالا - کهنهزان

۱- نهخوشی تیدا چارهسه دهگریت.

۲- دز و پیاو خرابی تیدهخریت.

۳- فروکی لیوه هلهندهفریت.

۴- دهرمانی لی دفروشریت.

۵- نامه لیوه دهنیردریت.

۶- مهلائی تیدا پانگ دهرات.

۷- کتیبی زوری لییه.

۸- پارهی زوری تیدایه.

بمناسه وه

بالندهیهکی زور نساودارم، گهر دنم
دریژنه و کیشم ۱۵۰ کیلوگرامه و
دریژیم دوو متر و نیوه، خیرایی
رؤیشتم ۵ کیلومه تره له کاژیریکدا و
هنه به ژبانی کومل دهکم.
هنلکه دهکم و کیشی مهر هیلکهیهکم
یهک کیلی و نیوه، ههنئی جار تهمنم
دهکاته ۲۵ سال و نیشتمان و زیدم
نیمچه دورگهی عهره ب و بیابانی
تهفریقیاپه.

پیچهنانهی نهم وشانه به هیلیکی راست دیاری بکه

تری نهمهده - کوزی

- گه مزه
- دوزهخ
- ویزان
- زر
- سپله
- پیاده
- تازاد
- تاشکرا
- شین
- وره
- شایبی
- کویله
- بی نهمهک
- نهینی
- درشت
- بهردار
- ناودان
- بههشت
- وریا
- سواره

رامان

شیلان شهیدا - ههله بچه

ته گهر نهم باز نه به بگریته سنی کهرتی به کسانه وه. نهم
خانه یه به چ ژماره بیهک پر ده که بینه وه

هاورپییانی حاجیله

هازه هاوری

به رههه هاوری

فیناس فتاح

ناسوده نارس

تارا شاخهوان

شیراز ههحمهده

مهریهه نهوزاد

میدیا نهوزاد

به یار یوسف

نایدله نارس

عهبدولعهزیز

شاکار نهسوده

روژ ناری

تهفین ناری